ängsnätfjäril

Melitaea cinxia

Rödlista 2010	Livskraftig LC	**Nära hotad NT**	Sårbar VU	Starkt hotad EN	Akut hotad CR	Nationellt utdöd RE	Kunskapsbrist DD

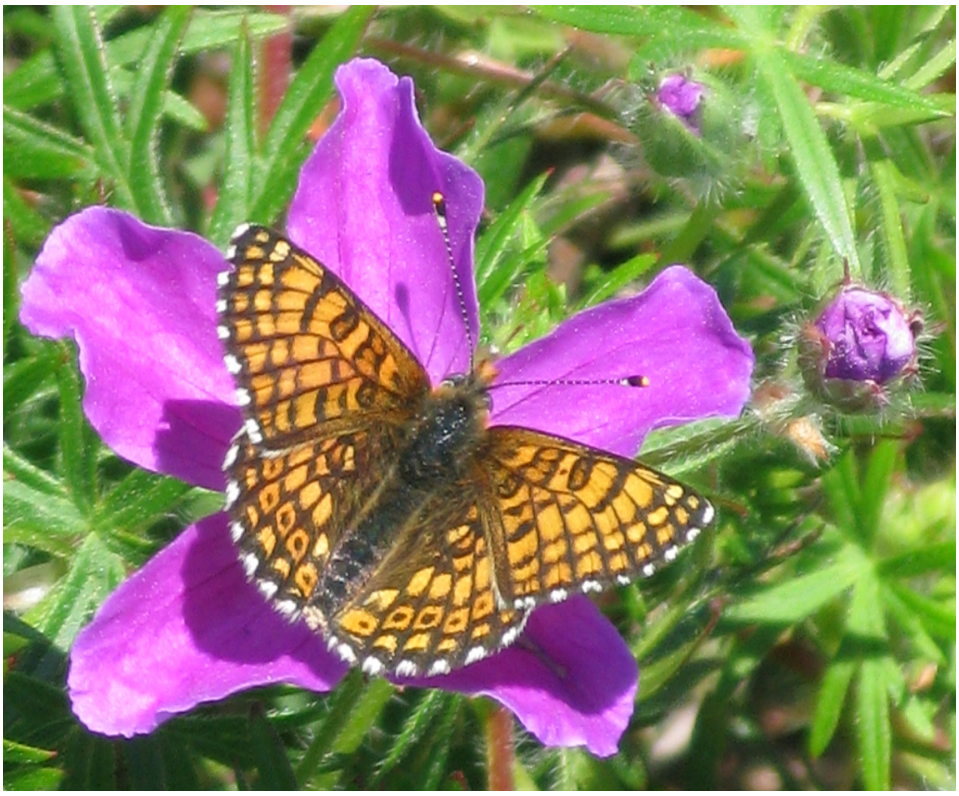

Ängsnätfjärilen förekommer på öppna, soliga och kalkrika torrängsmiljöer främst utmed kusten i Götaland och östra Svealand.

Livsmiljö och ekologi

Ängsnätfjärilen påträffas främst på sandmark med torrängar, klippängar på urkalkberggrund eller annan berggrund med kalkberikad morän. På Öland och Gotland kan man se fjärilen på allvarhedar och andra torra miljöer vid exempelvis vägar. Vid Öst- och Västkusten trivs den vid sandiga och grusiga stränder och strandvallar. Flygtiden varar från mitten av maj med högflygning under månadsskiftet maj/juni. Enstaka individer kan flyga ända in i juli. Arten är en flitig blombesökare och förflyttar sig gärna mellan olika öppna miljöer för att tillfredställa nektarbehovet. Honan lägger ca 100-200 ägg direkt efter parningen på bladundersidor av axveronika *Veronica spicata*, svartkämpar *Plantago lanceolata* och ibland även gulkämpar. Äggutvecklingen tar 2-3 veckor och arten övervintrar som larv. Under våren blir de svarta larverna aktiva så snart snön smält bort och sitter under soliga dagar tätt tillsammans för maximal soluppvärmning. Förpuppningen sker på en varm plats nära markytan där puppan hänger från ett torrt grässtrå eller en död växtstängel. Puppstadiet på vår/försommar varar ca 2-4 veckor.

Utseende

Vingarna är på ovansidan brunsvarta med tre bredare brungula tvärband av fläckar. På ovansidan av bakvingarna finns ett brett gult tvärbänd med svarta fläckar i mitten av varje cell. Detta är det bästa igenkänningstecknet i fält. Undersidan av bakvingen är vitgul med ett distinkt, svartkantat, brungult tvärband med en svart fläck i varje cell. Innanför vingens mitt finns brungula fläckar med svarta kanter. Underarten winbladi på Gotland är avsevärt mindre och har ofta grövre svart teckning och blekare brungul färg på ovansidan. Vingspannet är (33–) 37–46 mm.37–46 mm.

Utbredning

I södra och mellersta Sverige var ängsnätfjärilen tidigare utbredd både vid kusten och i inlandet. Arten minskar dock stadigt och idag är det en kustart och förekommer på öar i Bohuslän, Södermanland och Uppland, på Öland och Gotland, samt på allt färre fastlandslokaler från Skåne längs östkusten till Östergötland. På Öland och Gotland är arten fortfarande utbredd över hela öarna och ofta lokalt talrik.

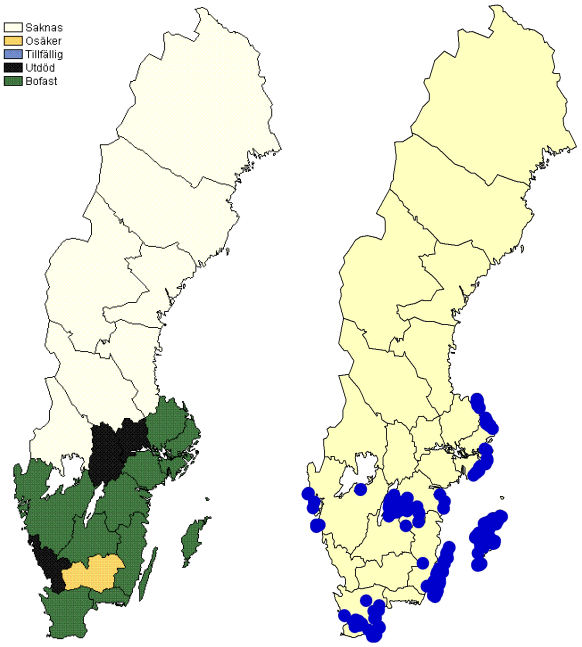

Fynd från 2000-2010

Inventeringsmetod

Eftersom arten är relativt vanlig på Öland och Gotland är det inte prioriterat att faunaväkta arten där. Det finns sannolikt drygt 50 lokaler på fastlandet och dessa inventeras genom att man räknar av antalet flygande individer under artens mest aktiva flygperiod (peak), dvs försök att optimera besöket så att så många individer som möjligt är aktiva. Hanarna kläcker i regel ett par dagar-1 vecka före honorna. Några dagar efter honorna har kläckts räknar man med att det största antalet individer är aktiva. Som grovt mått kan man alltså starta ca 10 dagar efter det att de första individerna har kläckts i fält. Genom att utnyttja fenologiverktyget på Artportalen samt färska rapporter från andra rapportörer kan man försöka räkna ut den optimala flygtiden för arten på den lokal man vill undersöka. De allra flesta fjärilar flyger som mest mitt på dagen under soliga och varma dagar under sommaren. För att få ett mått på antalet individer är det lämpligt om man gör en punkt- eller linjetaxering. Man räknar då antalet individer man ser av arten per rutt eller punkt under ett visst tidsintervall (max 45 min). Man vandrar i lugn takt där man tror att arten kommer att flyga och alla individer som ses räknas. Det viktiga är att man försöker gå ungefär samma rutt år från år och att man tar lika lång tid på sig. För att vara säker på artbestämningen kan arten behöva fångas in med en s.k. lufthåv som ofta har en ringdiameter på 30-50 cm.

Referenser

Artfaktablad ängsnätfjäril, ArtDatabanken, SLU 2010-01-19
Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Dagfjärilar Hesperiidae – Nymphalidae. 2005. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Foto: Håkan Elmqvist

Allmän information om Faunaväkteri

Syftet med faunaväkteri är att få kunskap om våra vilda djurs tillstånd, främst hotade arter. Genom att följa en population från år till år kan trender upptäckas och hot kan uppmärksammas. Därigenom underlättas arbetet med att bevara arterna. Förutom årlig övervakning av kända populationer innefattar faunaväkteri även återbesök av äldre fyndplatser och eftersök av nya populationer. All väkteriverksamhet sammanställs och tillgängliggörs i Artportalen och kan därmed användas inom naturvård och miljöövervakning. Verksamheten är ideell men samordnas av ArtDatabanken och Sveriges entomologiska förening.

Bli faunaväktare!

Alla är välkomna att bli faunaväktare. Du behöver inte vara expert, ett naturintresse räcker. Välj din art på artportalen.se där du får mer information om hur du blir faunaväktare.

Kontakt: asa.hedin@slu.se www.slu.se/artdatabanken www.artportalen.se www.sef.nu

Sveriges Entomologiska Förening